

Motion till riksdagen

1989/90:Fi716

av Sven-Gösta Signell m.fl. (s)

Postgirot och det statliga betalningssystemet

Mot bakgrund av den avreglering inom penning- och kreditmarknaden som ägt rum under 1980-talet och den utveckling som sker inom den europeiska gemenskapen kan det finnas förståelse för att postgirots monopolsituation behöver förändras.

Faktum kvarstår dock att posten har ett åtagande om rikstäckande service som möjliggörs till stor del genom det stora statliga engagemanget. Alla ev. förändringar måste därför ske på sådant sätt och i sådan takt att postens förutsättningar för rikstäckande service inte äventyras.

En väl fungerande postverksamhet är en väsentlig och nödvändig del av Sveriges infrastruktur. Postens verksamhet är lika viktig för företag som för privatpersoner. Postverksamheten i Sverige fungerar väl, också sett i ett internationellt perspektiv. Samverkan mellan post- och kassaservicen har bidragit till att vi i Sverige kan hålla ett av världens lägsta porton och att vi har en mycket väl fungerande betalningsservice över hela riket. ●också bankerna har härigenom fått lägre kostnader för kassaservice än internationella kollegor.

Posten är utsatt för konkurrens på de flesta områden. De privata alternativen kan alla koncentrera sina verksamheter till affärsmässigt lönsamma områden, tjänster och produkter. Posten har dels att bära kostnaderna för glesbygdsservicen och dels en stor mängd dyra småtransaktioner. Samtidigt riskerar posten att konkurreras ut på de volymmässigt stora och därmed lönsamma verksamheterna. Något utrymme finns heller inte för posten att via t.ex. höjda portoavgifter kompensera intäktsbortfallet från de minskade statliga betalningarna.

Frågan om postens och televerkets regionalpolitiska ansvar utreds av post- och teleutredningen. Postens regionalpolitiska ansvar har också tagits upp av den nyligen avslutade regionalpolitiska kommittén. Vi menar att det är absolut nödvändigt att frågan om att ge de privata bankerna ökade befogenheter inom ramen för det statliga betalningssystemet måste ses utifrån statens möjligheter att också framgent via posten svara för att hela landet har fullgod postal service till så låga kostnader som möjligt för samhället.

Moderata samlingspartiet, folkpartiet och centerpartiet har under en rad år motionerat i denna fråga. Motivet har varit att staten har orationella rutiner som leder till förluster för staten och allmänheten. Finansutskottet avstyrkte senast förra året alla motionsyrkanden av detta slag (1989/90 FiU5).

Vi kan inte se någon anledning att nu slå in på en annan linje. Riksrevisionsverket och postgirot har tillsammans utvecklat nya rationella betalningsrutiner för staten. Dessa rutiner tillgodoser också statens grundläggande krav på säkra och överblickbara betalningsströmmar. Den tekniska omläggningen innebär också att den s. k. floaten, och som nu ger inkomstbortfallet har posten i sin senaste treårsplan begärt att få samma rättigheter som bankerna har att ge krediter m.m. för att stärka sin marknadsposition.

De privata bankerna har de senaste åren haft en enastående vinstutveckling och de största bankerna redovisar mångmiljardvinster. Postens senaste vinst uppgick till 950 milj. kr. och beräknas 1989 uppgå till ca 600 milj. kr. Bankernas sammanlagda balansomslutning uppgår till 1 100 miljarder kronor och postgirots till 30 miljarder kronor. Att staten i detta läge skall bidra till att ytterligare förstärka bankernas position och samtidigt försvaga den egna verksamheten lika mycket är ett högt pris för bankernas medverkan i den statliga betalningstrafiken. Dessutom riskerar staten att få ökade kostnader för den egna bokföringen för att vidmakthålla samma säkerhet och överblick över betalningsströmmarna som i det nuvarande systemet med ensamrätt för postgirot till vissa statliga betalningar.

Att posten utsätts för konkurrens är bra. Det ökar effektiviteten till gagn för samhället. Men konkurrensen måste ske på lika villkor. Inget talar för annat än att bankerna och bankgirot skulle konkurrera om postens lönsamma verksamhet men inte taga på sig kostnader för glesbygdsservicen. Därmed snedvrids hela konkurrensen. Posten har i dag 2 100 postkontor och 2 700 lantbrevbärlinjer mot att bankernas flesta kontor är koncentrerade till tätorterna. Posten har gjort beräkningar som visar att posten riskerar ett intäktsbortfall om knappt 300 milj. kr. på kort sikt och på två till tre års sikt ca 1 300 milj. kr. Intäkter som är nödvändiga för att finansiera det rikstäckande nätet.

Posten har i sin senaste treårsplan hemställt om att nuvarande konkurrensbegränsningar som gäller posten skall tas bort. Detta för att posten också i fortsättningen skall klara sina av staten ålagda uppgifter. Antalet transaktioner i kassanätet sjunker kontinuerligt. Allt fler transaktioner sker direkt mellan konton och med hjälp av plastkort.

Enligt vår mening måste posten anpassa sin verksamhet till denna utveckling och erbjuda nya produkter och tjänster.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om postgirots marknadsförutsättningar och långsiktiga överlevnad med hänsyn till att postens möjligheter att upprätthålla en rikstäckande service inte får äventyras,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i mo-

tionen anförts om att nuvarande begränsningar för posten/postgirot
att konkurrera på lika villkor med bankerna måste upphöra.

Mot. 1989/90
Fi716

Stockholm den 24 januari 1990

Sven-Gösta Signell (s)

Margit Sandéhn (s)

Birger Rosqvist (s)

Jarl Lander (s)